

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра педагогіки, методики викладання іноземних мов
й інформаційно-комунікаційних технологій

Кваліфікаційна робота магістра з методики навчання іноземної мови
на тему: «НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРОФЕСІЙНО
ОРІЄНТОВАНОГО АНГЛІЙСЬКОГО МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ З
ВИКОРИСТАННЯМ АВТЕНТИЧНИХ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ»

Допущено до захисту
« » листопада 2021 року

Завідувач кафедри
педагогіки, методики викладання
іноземних мов й інформаційно-
комунікаційних технологій
_____ *Черниш В.В.*

студентки групи СОа 52-20
факультету германської філології
освітньо-професійної програми
«Англійська мова і друга
західноєвропейська мова,
зарубіжна література, методика навчання
іноземних мов і культур
у вищих навчальних закладах»
за спеціальністю 014 Середня освіта
Батор Тетяни Сергіївни

Науковий керівник:
доктор педагогічних наук,
професор Ніколаєва С.Ю.
Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	5
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МОНОЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ З ВИКОРИСТАННЯМ АВТЕНТИЧНИХ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ.....	10
1.1 Цілі та зміст формування професійно орієнтованої компетентності у монологічному мовленні студентів 2-го курсу.....	10
1.2. Особливості англomовного монологічного мовлення студентів мовних спеціальностей	13
1.3. Загальна характеристика автентичних відеоматеріалів для формування професійно орієнтованої англomовної компетентності у монологічному мовленні.....	18
Висновки до розділу 1	23
РОЗДІЛ 2. ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МОНОЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ З ВИКОРИСТАННЯМ АВТЕНТИЧНИХ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ.....	24
2.1. Відбір і організація автентичних відеоматеріалів.....	24
2.2. Комплекс вправ для формування професійно орієнтованої англomовної компетентності майбутніх учителів у монологічному мовленні з використанням автентичних відеоматеріалів	27
2.3. Модель освітнього процесу з використанням розробленого комплексу вправ для формування професійно орієнтованої англomовної компетентності майбутніх учителів у монологічному мовленні з використанням автентичних відеоматеріалів	37
Висновки до розділу 2	43

РОЗДІЛ 3. ПРОБНЕ НАВЧАННЯ З ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МОНОЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ З ВИКОРИСТАННЯМ АВТЕНТИЧНИХ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ.....	44
3.1. Підготовка пробного навчання.....	44
3.2. Хід і результати пробного навчання	46
3.3. Методичні рекомендації щодо формування професійно орієнтованої англомовної компетентності майбутніх учителів у монологічному мовленні з використанням автентичних відеоматеріалів	54
Висновки до розділу 3	57
ВИСНОВКИ.....	58
РЕЗЮМЕ.....	60
SUMMARY.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	64
ДОДАТКИ.....	70

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АМ – англійська мова

АВ - автентичні відеоматеріали

ІКК – іншомовна комунікативна компетентність

КММ – компетентність в монологічному мовленні

ПОАКММ - професійно орієнтована англійська компетентність у
монологічному мовленні

ММ – монологічне мовлення

ЗМЗ – засоби міжфразового зв'язку

ЗЄР – Загальноєвропейські мовні рекомендації

ІМ – іноземна мова

ІМіК – іноземна мова і культура

ВСТУП

На сьогоднішній день Україна все більше інтегрується в міжнародний освітній простір. Європейська освітня спільнота ставить учителям доволі високі вимоги до володіння англійською мовою. Саме тому питання підготовки висококваліфікованих кадрів, які вільно володіють англійською мовою, набуває більшої актуальності. Тому Закон України «Про освіту» передбачає вдосконалення процесу підготовки майбутніх учителів англійської мови, що передбачає і вдосконалення навчання монологічного мовлення.

Програма англійської мови для університетів зазначає вимоги до рівня володіння мовою, зокрема акцентуючи увагу на побудові логічних та консистентних висловлювань, володінні як підготовленим, так і не підготовленим мовленням та в цілому володіти англійською мовою на високому рівні. Тільки такий рівень знань дасть змогу майбутнім педагогам вільно виражати свої думки, доносити їх до студентів та забезпечить належний рівень комунікації. Такі вимоги відзначені і в загальноєвропейських нормативно-правових актах, зокрема в документі "Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання" (ЗЄР) [16]. Тому навчання говоріння, зокрема уміння створювати монологічні висловлювання, займає одну з провідних ролей в освітньому процесі.

Отже, на даний момент соціальне замовлення на підготовку компетентних викладачів доволі високе. А особливе місце займає підготовка кадрів, які можуть не просто володіти мовою на високому рівні, але й викладати, використовуючи інноваційні методи, провідні технології та сучасні засоби навчання. Серед таких засобів навчання особливе місце посідають відеоматеріали, які хоч і на даний час недооцінені в педагогічному просторі, але вже довели свою результативність та виправданість.

Викладачі все частіше використовують відеоматеріали для навчання ММ, адже такий підхід допомагає зацікавити студентів, максимально залучити їх в навчальний процес та розвивати мотивованість мовленнєвої діяльності

майбутніх учителів.

Розвиток новітніх технологій навчання англійської мови призвів до все частішого використання фоно- та відеограми під час навчання монологічного мовлення. Монологічне мовлення вивчали В. В. Черниш, Ю. А. Петрусевич, О. М. Устименко та інші [46], [47]. Результативність використання цих засобів проявила себе як при навчанні монологічного мовлення студентів немовних спеціальностей (А. П. Литнева, Н. Л. Драб), так і студентів мовних спеціальностей (В. С. Пащук).

Проте методика використання автентичних відеоматеріалів при навчанні ММ майбутніх учителів потребує глибокого вивчення та обґрунтування. Тому необхідно розробити і впровадити методичні розробки по навчанню майбутніх учителів професійно орієнтованого англійського монологічного мовлення з використанням автентичних відеоматеріалів.

Актуальність цієї теми доводить і той факт, що професійно орієнтованому монологічному мовленню навчають не тільки учителів, але й юристів, соціальних працівників та маркетологів. Так, Бартош І.А. досліджувала особливості навчання говоріння майбутніх соціальних працівників, а Горюнова Е.С. присвятила працю навчанню студентів немовних ВУЗів [6].

Отже, нестача обізнаних кадрів, потреба у висококваліфікованих учителях англійської мови та важливість опанування їми на достатньому рівні професійно орієнтованої компетентності в монологічному мовленні з одного боку, та нестача теоретичних розробок та методичних рекомендацій формування професійно орієнтованої англомовної компетентності у монологічному мовленні (ПОАКММ) визначають **актуальність** кваліфікаційної роботи.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних положень навчання ММ, практична розробка та перевірка ефективності запропонованої методики формування ПОАКММ майбутніх учителів англійської мови.

Мета дослідження передбачає такі **завдання**:

- 1) аналіз стану сформованості компетентності у монологічному мовленні майбутніх учителів;
- 2) аналіз літератури для визначення особливостей навчання монологічного мовлення майбутніх учителів;
- 3) відбір та опрацювання автентичних відеоматеріалів для формування професійно орієнтованої англомовної компетентності у монологічному мовленні;
- 4) дослідження методики застосування АВ на заняттях АМ в університеті та виокремити особливості їх застосування в навчальному процесі;
- 5) уточнення визначення поняття КММ та опис методики формування КММ у майбутніх учителів АМ;
- 6) розробка комплексу вправ для навчання монологічного мовлення з використанням автентичних відеоматеріалів та експериментальна перевірка ефективності розробленого комплексу вправ;
- 7) формулювання методичних рекомендацій щодо формування ПОАКММ у майбутніх учителів.

Об'єктом дослідження є процес навчання майбутніх учителів професійно орієнтованого англійського монологічного мовлення.

Предметом дослідження є методика навчання майбутніх учителів професійно орієнтованого англійського монологічного мовлення з використанням автентичних відеоматеріалів.

Характер об'єкта дослідницької роботи зумовив використання таких **методів** наукового дослідження, як вивчення вимог програми з навчання майбутніх учителів професійно орієнтованого англійського монологічного мовлення, критичний аналіз наукової літератури по відповідній темі, наукове спостереження, тестування та опитування студентів пробне навчання, якісний

і кількісний аналіз отриманих експериментальних даних.

Наукова новизна полягає в дослідженні автентичних відеоматеріалів через призму компетентності у ММ.

Практичне значення полягає у відборі навчального матеріалу для навчання ММ та розробці авторського комплексу вправ для формування ПОАКММ, з подальшим аналізом та методичними рекомендаціями.

Апробація результатів аналізу була здійснена на Міжнародній науково-практичній конференції “Ad orbem per linguas. До світу через мови” у Київському національному лінгвістичному університеті. Результати дослідження описані у двох тезах доповідей.

Комплекс завдань корелює з програмою дисципліни «Практика усного та писемного мовлення англійської мови» студентів 2 курсу напрямку 014.02 «Середня освіта».

Структура кваліфікаційної роботи зумовлена цілями і завданнями. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків (загальних та до кожного розділу) та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 71 сторінка (основна частина – 64 сторінок, список використаної літератури та додатки – 7 сторінок).

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МОНОЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ З ВИКОРИСТАННЯМ АВТЕНТИЧНИХ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ

1.1 Цілі та зміст формування професійно орієнтованої англомовної компетентності у монологічному мовленні студентів 2-го курсу

Сьогодні Україна все більше орієнтується на європейські стандарти освіти та інтегрується в міжнародний освітній простір. Тому гостро постає питання підготовки висококваліфікованих кадрів, які вільно володіють мовою. Європейська освітня спільнота ставить учителям доволі високі вимоги до володіння англійською мовою [16]. Саме тому питання підготовки висококваліфікованих кадрів, які вільно володіють англійською мовою, набуває більшої актуальності. Отже, ціль цього підрозділу - визначити поняття монологічного мовлення (ММ) та компетентності у монологічному мовленні (КММ), описати складові КММ та визначити цілі та зміст КММ.

Бігич О. Б. визначає монологічне мовлення як є усномовленнєву форму спілкування, що передбачає зв'язне і неперервне висловлювання однієї особи, звернене до одного або декількох слухачів, співрозмовників [35].

Компетентність у монологічному мовленні визначається авторами як здатність реалізувати усномовленнєву комунікацію у монологічній формі в життєво важливих для певного віку сферах і ситуаціях у відповідності з комунікативними завданнями.

Методисти відмічають, що володіння КММ передбачає вміння мовця планувати, реалізувати та аналізувати комунікативну поведінку під час підчас генерування монологічних висловлювань у відповідності з контекстом, мовленнєвим завданням та комунікативним наміром і враховуючи соціокультурні особливості [37]. КММ включає в себе **знання, уміння,**

навички та комунікативні здібності, а отже залежить від обсягу набутих знань, рівня сформованості вмінь та мовленнєвих навичок [2].

Формування КММ передбачає здійснення студентами усномовленнєвого спілкування у монологічній формі. Конкретно на другому курсі студенти повинні опанувати мову на такому рівні, щоб вільно висловлювати свою точку зору на певні теми та мати змогу описувати події, ситуації та предмети.

Загалом, цілі навчання іноземної мови визначаються такими складовими як, практичний, освітній, розвивальний, виховний, та стратегічний компоненти.

Практична ціль варіюється від заняття до заняття, адже вона корелює з конкретною темою заняття. Згідно навчальної програми з іноземної мови, на другому курсі студенти повинні вільно спілкуватись в рамках вивчених тем, вміти генерувати, коригувати та аналізувати своє мовлення, вимовляти все вірно, використовуючи відповідні тони, логічні акценти та інтонацію, відбирати релевантну під стиль та тематику мовлення лексику, тощо [23]. Практична ціль також передбачає вміння завчасно готувати спіч та виступати з ним, описувати певні явища, предмети та людей, доносити до людей свою точку зору, описувати нескладні ситуації, тощо. Кардаш Л.В. відмічає, що практична ціль спрямована на формування в студентів комунікативної, лінгвістичної і соціокультурної компетентностей [24].

Освітня ціль відповідає за світогляд студента та його загальний культурний розвиток. Тут також можна виділити підвищення загальної культури мовлення, залучення до історії та культури іншого народу, опанування навчальними вміннями та оволодіння знаннями [24].

Розвивальна ціль включає удосконалення пізнавальних, інтелектуальних та мовленнєвих здібностей, усвідомлення власної діяльності, набуття готовності до комунікації. Для монологічного мовлення дана ціль відповідає за формування професійного володіння мовленнєвими,

лінгвосоціокультурними і навчально-стратегічними компетентностями [16].

Розглянемо їх ближче:

- 1) **Мовленнєва компетентність** полягає у здійсненні мовленнєвої діяльності. Залевська А.А. визначає це як засвоєння знань та перетворення їх на вивідне знання, а згодом і їх практичне застосування [17];
- 2) **Лінгвосоціокультурна компетентність** включає в себе загальне розуміння студентом певних особливостей культури, емпатійне сприйняття різних контекстів, визнання неповторності та цінності всіх культур [26]. Це також впливає на розширення ідентичності особистості;
- 3) **Навчально-стратегічна компетентність** – за Гальсковою Н.Д. це володіння комунікативними та навчальними стратегіями, яке передбачає розуміння, як застосовувати ці знання як в навчальному процесі, так і в реальних ситуаціях спілкування [13]. Тут включається і рефлексивний аспект, згідно з яким студент може самостійно опановувати компетентності, самовдосконалюватись, аналізувати свій прогрес та відповідно робити висновки.

Виховна ціль виражається в формуванні шанобливого ставлення до інших культур під час опанування іноземної мови. Це передбачає:

- 1) Прививання позитивних рис характеру, таких як толерантність, ввічливість, тощо;
- 2) Виховання культури спілкування, яка відповідає сучасним нормам іноземної мови;
- 3) Формування позитивного ставлення до іншомовного середовища, їх культури, звичаїв, мови, традицій, тощо [5];

Стратегічна ціль передбачає формування комунікативних умінь спілкування іноземною мовою у всіх чотирьох видах мовленнєвої діяльності.

Жогліна Г.Г. виділяє включає в цю ціль формування в студентів рис вторинної мовної особистості [63].

В кінці другого курсу студенти повинні володіти КММ на рівні В2 (вище середнього). Це передбачає вміння вільно описувати предмети, явища та ситуації, при цьому аналізуючи і фільтруючи інформацію [6]. Якщо конкретизувати **вимоги до ММ** для студентів другого курсу, то ми передбачаємо такі пункти:

- 1) Опанування на достатньому рівні фонологічними засобами та коректне їх використання в усному мовленні (помірний темп мовлення, який дає змогу слухачам розуміти спікера, організовані інтонаційні моделі, акценти, паузи, тембр, підбір відповідного до теми стилю мовлення, тощо) [35];
- 2) Планування мовлення (навички як в підготовленому, так і не в підготовленому мовленні, логічна та зв'язна будова, вміння аналізувати власне мовлення, саморедагування як під час мовлення, так і після, навички саморефлексії);
- 3) Чітка відповідність темі та завданню, співвіднесення лексики, побудови речень та загального наповнення з заданим стилем та цілями, загальна кореляція тексту;
- 4) Беляєв Б.В. також відмічає швидку та коректну реакцію на зміну оточення, комунікативної ситуації чи завдання [7].

Тобто, закінчуючи другий курс, студент має вільно висловлюватись на різні теми (в програмі передбачено теми професії, вчителювання, здоров'я, подорожей, хобі, медицини та спорту). Також студент має володіти достатнім лексичним запасом, який надає змогу швидко та спонтанно реагувати на зміни в соціальних ситуаціях, спілкуванні, тощо.

1.2. Особливості англомовного монологічного мовлення студентів мовних спеціальностей

З психологічної точки зору **монолог є односпрямованою формою мовлення**. Для монологу, на відміну від діалогу, характерний не обмін, а передавання інформації від людини з фіксованою функцією мовця до людини з фіксованою функцією слухача. Через це зворотний зв'язок і ситуативність ММ послаблені у порівнянні з діалогічним мовленням (ДМ). **Монолог є автономним видом мовленнєвої діяльності**, адже певна ситуація є лише стимулом - потім монолог відходить від нього та формує власний контекст [38].

Для ММ характерні:

- 1) **Односпрямованість**. Під цією характеристикою ми розуміємо властивість ММ, яка не вимагає відповідної зовнішньої реакції у вигляді мовлення уголос;
- 2) **Зв'язність**. Це передбачає зв'язність думок та тверджень, що виражається в композиційно-смісловій єдності тексту як продукту говоріння та логічності висловлювання згідно з теорією педагогіки вищої школи за Андрущенко В.П. [42];
- 3) **Тематичність**. Ця характеристика ММ передбачає відповідність ММ до певної теми, яка, у свою чергу, розпадається на ряд підтем або мікротем, які логічно корелюють між собою.
- 4) **Контекстуальність**. Білоус С.В. відмічає, що монологічне мовлення повинно бути ситуативним або ж наочно-ситуативним, тобто відповідати конкретному контексту та логічно корелювати з ним [8];
- 5) **Відносна неперервність**. Під такою характеристикою ми розуміємо, що монологічне мовлення не обмежується однією фразою і триває протягом певного часу, не перериваючись, завдяки чому досягається завершеність думки;
- 6) **Логічність та послідовність**. Така риса монологічного мовлення передбачає розвиток ідеї основної фрази шляхом уточнення думки, доповнення до неї, пояснення, обґрунтування тощо.

Формування професійно орієнтованої англomовної компетентності в

монологічному мовленні студентів мовних спеціальностей повинно базуватись на положеннях особистісно орієнтованого, компетентнісного та професійно орієнтованого підходів.

Особисто орієнтований підхід передбачає розвиток некогнітивних (емоційних характеристик), та інтелектуальних аспектів.

Компетентнісний підхід передбачає оволодіння студентами сукупністю знань, умінь та розвиток комунікативних здібностей, що є компонентами професійно орієнтованої англомовної компетентності в монологічному мовленні [37].

Під **професійно орієнтованим підходом** мають на увазі урахування вимог до фахівця та специфіки галузі при визначенні змісту формування професійно орієнтованої англомовної компетентності в монологічному мовленні, відборі засобів, розробці вправ, які відображають специфіку іншомовної мовленнєвої діяльності майбутніх викладачів іноземної мови. Іншомовна мовленнєва компетентність в говорінні, що формується у студентів – майбутніх учителів ІМ, повинна бути професійно-орієнтованою, йдеться про орієнтацію на професійну діяльність майбутнього вчителя [7].

Професійно орієнтована англомовна компетентність в говорінні є базовою професійною компетентністю учителя АМ. Цю компетентність можна охарактеризувати як здатність особистості успішно організувати свою усномовленнєву англомовну діяльність у монологічній формі, обирати адекватні вербальні та невербальні засоби з метою реалізації комунікативних і професійних завдань. Компетентність в говорінні є багатоконпонентною, цілісною й інтегративною. Вона базується на взаємодії компетентностей: мовленнєвих компетентностей в говорінні та в аудіюванні, мовних професійно орієнтованих компетентностей, лінгвосоціокультурній та навчально-стратегічній компетентності [27].

Провідними підходами до формування професійно орієнтованої

англомовної компетентності в говорінні є **компетентнісний, рефлексивний і рівневий** [19]. Формування цієї компетентності повинно відбуватися поетапно з урахуванням рівнів і підрівнів володіння вміннями англомовного професійно орієнтованого говоріння, виділених з урахуванням відповідних загальноєвропейських шкал:

Іншомовна мовленнєва компетентність в говорінні, що формується у студентів – майбутніх учителів ІМ, повинна бути професійно-орієнтованою, йдеться про орієнтацію на професійну діяльність майбутнього вчителя. При навчанні монологічного мовлення студентів мовних спеціальностей варто враховувати етапи навчання ММ, та адаптувати їх під потреби та цілі студентів. Так, стандартно згідно з змістом навчання іноземних мов та культур у ВНЗ ми враховуємо **3 етапи** [19]:

1. Оволодіння ПФЄ;
2. Оволодіння мікромонологіями;
3. Створення монологів різних функціональних типів (опис, розповідь, повідомлення, міркування, тощо).

Для майбутніх вчителів АМ особливо важливо опанувати монолог розповідь, адже це буде основним засобом подачі інформації їх студентам.

Виходячи з основних комунікативних функцій монологічного мовлення державний освітній стандарт з іноземної мови передбачає такі **функціональні типи монологу**:

- 1) **Коротке повідомлення.** Мовленнєві завдання для реалізації монологу-повідомлення за Виноградовим В.В. передбачають здійснення таких мовленнєвих дій: повідомити фактичну інформацію (Хто? Що робить? Який/яка/яке/які? Навіщо?), поєднуючи речення в логічній послідовності [12];
- 2) **Розповідь.** Мовленнєві завдання для реалізації монологу-розповіді

передбачають здійснення таких мовленнєвих дій: розповісти про себе та висловити при цьому свою думку, дати оцінку чи коротко розповісти про певну подію чи явище;

- 3) **Опис.** Мовленнєві завдання для реалізації монологу-опису за Івановою С.Г. передбачають здійснення таких мовленнєвих дій, як опис певної ситуації з використанням слів і словосполучення, що означають якості [20];
- 4) **Розмірковування/переконання.** Такий вид монологу характеризується особливими логічними відносинами між судженнями, що входять до його складу, що утворюють висновок. У структурному плані монолог - міркування є єдністю наступних елементів: теза - докази - висновок.

Залежно від типів суспільного впливу та стилістичних особливостей В.В. Виноградов умовно виділяє **чотири типи монологів**, а саме: монолог-переконання, монолог ліричний, монолог драматичний, монолог сполучного типу [12].

Також Скалкін В.І. розрізняє: 1) монолог стилістично нейтральний (немає звернення до другої особи, вся увага зосереджена на змісті); 2) монолог розмовний (від першої особи звернений до когось, розрахований на залучення слухача до процесу мовного спілкування) [45].

З прийомів навчання важливо виділити рольову гру як прийом навчання майбутніх вчителів АМ. Саме такий вид діяльності допомагає змодельовати ситуації, близькі до професійної направленості студента (примірювання ролі лектора, вчителя-практика, тощо)

Отже, англomовного монологічного мовлення студентів мовних спеціальностей має свої особливості, які варто враховувати при організації навчання студентів. Це впливає не лише на вибір прийомів навчання, але й на вибір підходів, специфіку етапів та відбір засобів навчання. Тільки таке

кастомізоване навчання забезпечить максимальну ефективність навчання.

1.3. Загальна характеристика автентичних відеоматеріалів для формування професійно орієнтованої англомовної компетентності у монологічному мовленні

На сьогоднішній день використання автентичних відеоматеріалів є одним з найактуальніших та найефективніших методів формування професійно орієнтованої англомовної компетентності у монологічному мовленні.

Автентичні відеоматеріали наближують студентів до природного середовища спілкування, що сприяє засвоєнню знань та позитивно впливає на формування компетентності в монологічному мовленні [22]. Під час вивчення іноземної мови студенти сприймають матеріал, який відображає використання мови в її натуральному середовищі. Таким чином Леонт'єва Т.П. в своїй праці з вивчення перспектив застосування відеоматеріалів відмічає, що саме завдяки застосуванню таких засобів як АВ на занятті студенти можуть ефективніше відмічати відмінності мови в різних ситуаціях спілкування, розкривати особливості використання мови в тісному зв'язку з соціальними та культурними факторами [32]. Цього можна досягти при використанні автентичних матеріалів, які є максимально наближеними в плані мовної поведінки та включають в себе лінгвокраїнознавчі особливості.

Використання автентичних відеоматеріалів цікавило та продовжує цікавити багатьох учених. Це питання розглядають з психологічного боку Зимня І. О. та Бьорнер О., зосереджуючись на принципах сприйняття відеоматеріалів; а також з методичного боку, а саме Касаткіна А. С. та Лур'є М. В., досліджуючи проблему методики використання відеоматеріалів в освітньому процесі [18], [54].

Насамперед дамо визначення терміну «відеоматеріал» та «автентичний відеоматеріал». Так, Стемплеский С. у своїй праці з вивчення методики використання відеоматеріалів на заняттях з АМ розглядає відеоматеріал як

навчальний допоміжний засіб, що демонструється за допомогою звуко-світлотехнічного пристрою та направляє інформацію одночасно як по зоровому, так і по слуховому каналу сенсорної системи індивіда; автентичні відеоматеріали – як матеріали, взяті з оригінальних джерел, які характеризуються природністю лексичного наповнення та граматичних форм, ситуативною адекватністю використаних мовних засобів, ілюструють випадки автентичного слововживання і які, хоча і не призначені спеціально для навчальних цілей, але можуть бути використані у процесі навчання іноземної мови [60].

Багаточисельні наукові дослідження також виправдовують доцільність використання відеоматеріалів. Наприклад, Річард Майер дослідив когнітивний процес мовних навичок під час перегляду відео, що коротко відображено в таблиці. Як ми бачимо, використання відеоматеріалів зміцнює фіксацію матеріалу, адже одночасно спрацьовують слуховий, зоровий та моторний канали. В результаті, задіюються різні види пам'яті, а це позитивно впливає на швидкість та якість запам'ятовування інформації [52].

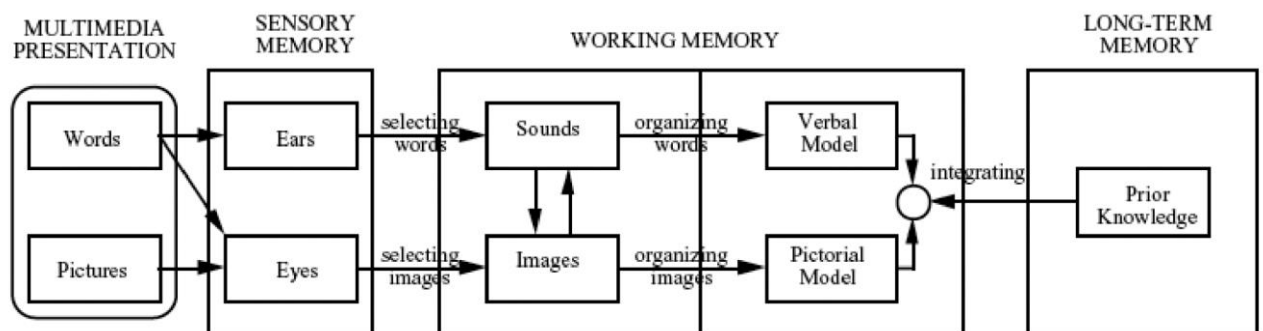

Figure 3.2. Cognitive theory of multimedia learning.

Отже, використання відео пов'язане з свідомим включенням довільної уваги, що позитивно впливає на рівень засвоєння матеріалу та передбачає свідоме сприйняття інформації [49].

Автентичні відеоматеріали мають свої переваги в порівнянні з неавтентичними аудіо- чи візуальними матеріалами, адже вони активують різні

органи чуття (зоровий та слуховий). Більш того, відео мають зорові опори, що полегшує сприйняття іноземної мови та допомагає візуалам краще сприймати інформацію. Таким чином, автентичні відеоматеріали допомагають зануритись в іншомовний світ, побачити актуальний та реальний контекст, познайомитись ближче з культурою та поглянути на звичні речі (фільми, серіали...) з іншого боку. Така ситуація позитивно впливає на мотивацію студента, адже саме відеоматеріали сучасна молодь використовує щоденно. За Т. П. Леонт'євою **відеоматеріали розрізняють за їх призначенням як [32]:**

- 1) спеціально призначені для навчання іноземної мови (відеокурси, навчальні фільми, тренінги тощо);
- 2) призначені для носіїв мови (художні фільми, трансляції, телепрограми, ток-шоу, серіали, кліпи, рекламні ролики тощо);
- 3) розроблені та адаптовані викладачами чи учнями (адаптовані відео, уривки з фільмів, серіалів тощо).

Перший тип доцільно використовувати для студентів з рівнем володіння іноземною мовою А1-В1, адже саме такі відеоматеріали передбачають спеціальний відбір відповідно до рівня підготовленості студента лексичних одиниць, граматичних структур, розмовних тем тощо [35]. Другий тип краще використовувати для студентів з рівнем володіння мовою В2-С2, щоб поступово вводити їх в культурологічний контекст [16].

За О. І. Барменковою **відеоматеріали мають відбиратися за такими показниками [4]:**

- 1) мета;
- 2) жанр;
- 3) кількість охоплених тем;
- 4) спосіб виробництва;

- 5) дидактичне призначення;
- 6) структура та ступінь завершеності;
- 7) умови використання відеоматеріалів.

Рекомендується зважати на всі чинники, відбираючи відеоматеріали, враховуючи інтереси, вік, рівень знань студентів, місце використання, тощо.

Опрацювання наукових публікацій з проблеми дозволяє акцентувати на таких **перевагах використання автентичних відеоматеріалів:**

- 1) **Мотиваційність** – відеоматеріали активізують увагу студентів, а вдалий відбір відео (цікава тема, улюблений фільм) занурить їх в іншомовне середовище та зацікавить в оволодінні іноземною мовою. Основним фактором в цього чинника є правильний підбір матеріалу, адже занадто складний чи нудний фрагмент діє протилежно і повністю знімає мотивацію [11];
- 2) **Соціокультурність** – автентичні відео з відображенням культури народу, мова якого вивчається, а отже містять культурологічний контекст, додаткові дані про традиції, візуальну картку країни, звичаї, звички, національні особливості, тощо. Такі дані є надійними та актуальними, адже автентичні відео не створюють спеціально під певний контекст чи навчальний план, а вони є самостійним продуктом зі своєю специфікою та особливостями [40];
- 3) **Інформаційність** – тематика відеоматеріалів є доволі обширною, а отже можна обрати найбільш актуальну інформацію для студентів (гайди блогерів, майстер класи тощо);
- 4) **Доступність** – автентичні відеоматеріали доволі легко знайти, а в мережі Інтернет є широкий вибір як ліцензійних матеріалів (Netflix, HBO), так і безкоштовних (YouTube, TED Talks);

- 5) **Наочність** – у відеоматеріалах ми завжди маємо зорові опори, що спрощує розуміння матеріалу та ширше розкриває соціокультурний контекст;
- 6) **Інтегрованість** – відео включають як пізнавальну інформацію, так і ситуативні факти, що позитивно впливає на навчальний процес, адже студенти бачать функціонування мови в натуральному середовищі та варіативність в різних контекстах;
- 7) **Розвивальний характер** – Комарова Ю.А. визначає, що відеоматеріали сприяють розвитку пам'яті, уваги, уяви, мислення студентів, розширюють загальний світогляд та заглиблюють в іншомовне середовище [27].

Таким чином, використання автентичних відеоматеріалів – один з найактуальніших та найцікавіших методів, який може використовуватися викладачем у процесі формування у студентів професійно орієнтованої компетентності у монологічному мовленні.

Висновки до розділу 1

У першому розділі було досліджено структуру та особливості формування КММ, а також цілі та зміст її формування. Так було окреслено, КММ складаються з знань, навичок та вмінь студента, а також його комунікативних здібностей. Загальні, навчальні, інтелектуальні, спеціальні, компенсаторні та організаційні вміння стають опорою для студентів при побудові монологічного висловлювання. Окремо було виділено різні типи монологу, а саме на таких видах: монолог-повідомлення, монолог-опис та монолог-роздум. Також монологічне мовлення повинно відповідати критеріям програми, як: відповідність тематиці, зрозумілість, логічність, контекстуальність, володіння засобами міжфразового зв'язку та бути граматично правильним, відповідати комунікативній ситуації. Було визначено загальну характеристику автентичних відеоматеріалів та відповідні вимоги для студентів саме 2 курсу, розглянуто класифікацію відеоматеріалів та особливості їх використання в різних ситуаціях.

РОЗДІЛ 2. ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МОНОЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ З ВИКОРИСТАННЯМ АВТЕНТИЧНИХ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ

2.1. Відбір і організація автентичних відеоматеріалів

У цьому підрозділі було описано принципи відбору автентичних відеоматеріалів для формування професійно орієнтованої англомовної компетентності у монологічному мовленні.

Автентичні відеоматеріали - це один з найпродуктивніших засобів формування ІКК в ММ, проте для максимальної ефективності таких засобів потрібно відібрати доцільні матеріали. Відповідно, потрібно сформувані критерії придатності вправ для ефективного формування ІКК в ММ.

Використання відеоматеріалів є доречним на занятті, адже це дозволяє:

1. Практикувати аудіювання в природному контексті;
2. Практикувати навички скорочення, переказу та аналізу мовного матеріалу;
3. Показати комунікативну функцію мови;
4. Показати природний мовний контекст;
5. Спонукаати студентів до спілкування.

Основними критеріями для відбору відеоматеріалу є:

1. Автентичність. Автентичними є матеріали, які створювалися носіями мови, але надалі були застосовані у навчальному процесі, орієнтованому на комунікативний підхід до навчання іноземної мови поза мовного середовища. Тільки такі матеріали є максимально достовірними в лінгвістичному та соціокультурному плані.

При цьому, неавтентичні або ж спрощені автентичні матеріали мають свої вагомні недоліки:

- 1) Неавтентичні або спрощені автентичні матеріали не корелюють з натуральним мовним середовищем, а отже можуть в подальшому призвести до проблем з сприйманням реального мовлення [20].
- 2) Такі матеріали не враховують соціокультурні компоненти, втрачають характерну національну специфіку та індивідуальність.
- 3) Спрощені матеріали повністю розраховані на рівень знань студентів, а часто така ситуація призводить до послаблення мотивації студентів, пасивності та несерйозного ставлення до матеріалу.

Таким чином, використання саме автентичних відеозаписів сприяє індивідуалізації навчання, акцентує увагу студентів та забезпечує самомотивацію.

2. Функціональність. Під цим критерієм розуметься кореляція відеоматеріалу з темою та ситуацією спілкування. Це включає в себе такі вимоги:

- 1) Ільченко Е. відмічає, що зміст відеоматеріалу повинен бути підібраним відповідно до навчальної програми, теми курсу та конкретного заняття [21]. При виборі матеріалу варто враховувати не лише курс практики усного та писемного мовлення, але й суміжні дисципліни, такі як фонетика, граматики, мовознавство, тощо. Так, було б доцільно обрати персонажів з нестандартними акцентами, або ж підібрати тему під курс зарубіжної літератури. Такий більш глибокий підбір допоможе зацікавити студентів в роботі, спростить їм розуміння матеріалу та поглибить знання в суміжних дисциплінах.

На 2 курсі студенти в рамках книги Кузьмінської Л.С. та Таран І.М. «Посібник з практики усного та писемного мовлення для студентів II курсу факультетів іноземних мов інститутів та університетів» вивчають теми Choosing a Career, English in Medicine, Sports and Games, Britain and the British, London, New York, Kyiv, Travelling та Theatre [29]. Тому

тематика відеоматеріалу повинна співвідноситись з конкретною темою книги.

- 2) Відеоматеріал повинен корелювати з інтересами та рівнем знань студентів. Відеофрагмент повинен відповідати рівню знань студентів, а відсоток незнайомих слів повинен складати близько 5-10% від всього фрагменту [39]. Матеріал повинен бути сучасним та природнім, враховувати особливості культури носіїв мови та зважати на їх менталітет, мовні норми, тощо.
- 3) Використання відеоматеріалу повинно бути заздалегідь запланованим та підготованим, включати чітку інструкцію, підготовку до перегляду та відповідну перевірку розуміння матеріалу та аналіз результатів.
- 4) Обраний фрагмент повинен розвивати у студентів мовні, соціокультурні та комунікативні компетентності.
- 5) Врахування тривалості відтворення відеоматеріалу (занадто довгі відеофрагменти погано сприймаються студентами, адже вони втрачають концентрацію, швидше втомлюються та не можуть так ефективно опрацьовувати відеоматеріал; в той самий час, занадто короткі фрагменти не вводять студентів в іншомовне середовище, надають мало інформації для подальшої обробки та показують доволі скудний контекст)
- 6) Загальні вимоги до відеоматеріалу. Звук та зображення мають бути якісними та чіткими, сюжет повинен відповідати назві, заданій темі заняття та бути логічно побудованим [61]. Мовлення повинно бути чітким, логіка зміни планів повинна враховувати зміну спікера. Варто зважати і на особливості мовлення у відеоматеріалі, так, на 2 курсі студенти вивчають особливості вимови, тому досить доцільно було б дати відео з персонажами, чия вимова відрізняється від стандартної. Таке завдання буде корисним та посиленням для студентів, плюс враховуватиме актуальний матеріал з курсу фонетики.

При цьому матеріал повинен бути підібраний так, щоб він:

- 1) Сприяв розвитку як мовної, так і мовленнєвої компетентностей;
- 2) Розвивав пам'ять, увагу та мислення студентів;
- 3) Сприяв розвитку навичок ММ;
- 4) Стимулював когнітивну діяльність студентів;
- 5) Формував позитивне ставлення до іншої культури;
- 6) Позитивно впливав на навчальну мотивацію студентів [40].

Відповідно, перед відбором відеоматеріалів варто продумати чіткі та відповідні завдання, діяльність та передбачити конкретний дидактичний матеріал для занять.

2.2. Комплекс вправ для формування професійно орієнтованої англomовної компетентності майбутніх учителів у монологічному мовленні з використанням автентичних відеоматеріалів

Особливість відео як засобу наочності полягає в створенні унікального мовного середовища, яке є максимально наближеним до натурального. Проте таке середовище вимагає і особливу підготовку та організацію роботи, адже без належної підготовки матеріал буде безкорисним.

Робота з матеріалом визначається конкретним методичним завданням [59]. Так, в роботі з відео виділяють **чотири етапи**:

- 1) Робота з незнайомими словами;
- 2) Вступ;
- 3) Перегляд;
- 4) Перевірка розуміння.

Такі етапи роботи поглибив та детальніше описав методист Ф. Вехаге, який виділив **цикли демонстрації вправ** [62], які включають:

- 1) Підготовчий етап. На цьому етапі пропонується опрацювати діалоги та скласти загальний план відео;

- 2) Вправи перед демонстрацією фільму. Такі вправи знімають труднощі, які могли б виникнути на текстовому етапі, це може включати опрацювання лексики, обговорення назви, здогадки щодо змісту відеоматеріалу, тощо.
- 3) Перегляд фільму без звуку. Цей етап може включати перегляд певних частин відео, аналіз фрагменту, здогадка щодо змісту наступних фрагментів;
- 4) Перегляд фільму зі звуком. На цьому етапі доцільно було б вставляти пропущені слова або ж скласти питання до фрагменту, щоб надалі почати спілкування;
- 5) Вправи після відеофільму. На цьому етапі перевіряється рівень розуміння переглянутого матеріалу, тож вибір вправ може бути доволі широким. Можна запропонувати вправи на підстановку, розподіл по логічній послідовності, відповіді на питання або ж вправи на створення власного монологу.

В той час І.Ісенко виділяє такі етапи роботи з автентичними відеоматеріалами: етап аналітичної діяльності; етап умовно-мовленнєвої діяльності; етап керованого спілкування; етап вільного спілкування. В цілому вони корелюють з системою Ф. Вехаге і акцентують увагу на підготовці до перегляду власне перегляді та подальшому опрацюванню матеріалу.

Також потрібно зважати на три етапи формування умінь в монологічному мовленні, де методисти виділяють **три групи вправ**:

- 1) Вправи на з'єднання речень у понадфразові єдності;
- 2) Вправи для оволодіння мінімонологіями;
- 3) Вправи на оволодіння різними типами монологів.

Для ефективного навчання ММ на з'єднання речень надфразової єдності необхідно дотримуватись певних **етапів**:

- 1) На першому етапі виробляється вміння висловити одну закінчену думку, одне твердження на рівні однієї фрази [23];
- 2) Другий етап починається тоді, коли потрібно залучати логічний зв'язок сказаних фраз;
- 3) Третій етап характеризується новими логічними завданнями та обов'язковим збільшенням обсягу висловлювання. Тут має включатись аналіз та структурна побудова висловлювання

Для навчання монологічного висловлювання лише на рівні понадфразової єдності необхідно використовувати вправи, які сприяють розвитку логічного мислення, формуванню навичок і умінь логічного побудови промови [37]. До таких вправ ми можемо віднести:

- 1) Вправи на закінчення висловлювання;
- 2) Аргументація певної ситуації;
- 3) Поєднання простих пунктів в складі;
- 4) Підбір тез до матеріалу;
- 5) Підбір відповідних аргументів до тез;
- 6) Закінчення висловлювання.

На етапі вдосконалення навичок слід добиватися висловлювання з усіма властивими йому якостями лише на рівні двох-трьох фраз, такий вислів можна назвати мікровисловлюванням [35]. На етапі розвитку вміння слід розвивати висловлювання більшого обсягу та, відповідно, складіші структурно та контентно.

За темою "Perfect teacher" учні можуть з'єднувати такі ЗМ:

Perfect teacher should be lenient; she/he is always open to any criticism; keeps in contact with the students.

Таке завдання може викликати певні труднощі у студентів, і в цьому випадку доцільно буде використовувати опори.

Л.І. Лазаркевич, проаналізувавши різні види опор, дійшла висновку, у тому, що в навчанні ММ під опорами слід розуміти «особливі стимули, які забезпечують: а) загальний напрям змісту висловлювання, б) адекватність висловлювання темі, в) логічність побудови висловлювання, г) кількісну достатність у розкритті теми». Такий матеріал допомагає студентам, слугуючи стимулом до мови та повтором почутого матеріалу [30].

Важливим видом вербальної зорової опори є підстановча таблиця, яка здатна забезпечити логіку висловлювання, зв'язок та граматичну коректність речень та найбільш точний вибір усіх необхідних мовних засобів для побудови власного висловлювання. Часто для цього використовують вербальну опору, яка є структурно-логічною схемою, що забезпечує логічність висловлювання і створює можливість для варіювання змісту [53].

Приклад 2. Розкажіть про викладача використовуючи опору нижче.

- 1) *Teaching is ...*
- 2) *To be a good teacher you should ...*
- 3) *Perfect teacher should have such features, as ...*
- 4) *He/She should be ...*
- 5) *It's momentous for him/her to ...*

При цьому вправи повинні відповідати рівню навчання ММ, містити в собі відповідну соціокультурну інформацію та мотивувати студентів на подальшу працю. Так, на 2 курсі актуальною є тема “Choosing a Career”, а точніше “Perfect Teacher”, тому вправи повинні бути підлаштовані під дану тему та рівень знань студентів 2 курсу [29].

Обґрунтовані вимоги дають змогу перейти до складання комплексу вправ для навчання майбутніх учителів ПОММАМ з використанням автентичних відеоматеріалів.

I група вправ розрахована на з'єднання речень у понадфразові єдності, **II група** - це вправи для оволодіння мінімонологіями та **III** - вправи на оволодіння

різними типами монологів [59].

Завдання № 1.

Мета: навчити поєднувати фрази у понадфразову єдність.

Форма виконання: індивідуальна.

Тип вправи: рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, вмотивована.

Тема: Perfect teacher

Тип монологу: монолог-опис.

Teacher: Who is a perfect teacher for you? Describe it to your group mates using following structure:

- 1) *Teaching is ...*
- 2) *To be a good teacher you should ...*
- 3) *Perfect teacher should have such features, as ...*
- 4) *He/She should be ...*
- 5) *It's momentous for him/her to ...*

Завдання № 2.

Мета: навчити поєднувати фрази у понадфразову єдність із використанням засобів міжфразового зв'язку.

Форма виконання: парна.

Тип вправи: рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, вмотивована.

Тема: Perfect teacher

Тип монологу: монолог-роздум.

Teacher: Express your point of view to the partner, is it easy to be a perfect teacher?

Use following linking words:

Opinion	Concession	Purpose
<ul style="list-style-type: none"> - In my opinion - As far as I'm concern - To my mind - It seems to me that... 	<ul style="list-style-type: none"> - Even though - But for - Despite - Apart from - Although - Though 	<ul style="list-style-type: none"> - To - So that - So as to - In order to

Завдання № 3.

Мета: навчити поєднувати фрази у понадфразову єдність із використанням засобів міжфразового зв'язку.

Форма виконання: викладач-студент.

Тип вправи: рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, вмотивована.

Тема: Perfect teacher

Тип монологу: монолог-роздум.

Teacher: Now look at these three pictures: there you can see 3 students from different videos. Answer, who was inspired by a teacher and wants to study, and who is bored and has no motivation to continue a lesson?

1

2

3

Students in the ... picture are ....

Завдання № 4.

Мета: навчити студентів об'єднувати слова у понадфразову єдність.

Форма виконання: парна.

Тип вправи: продуктивна, умовно-комунікативна, вмотивована.

Тема: Perfect teacher

Тип монологу: монолог-роздум.

T: Imagine that your partner is a teacher, whose students have a lack of motivation. Think of 3 ideas on how to inspire and motivate them.

II група вправ націлена на побудову висловлювань на понадфразовому рівні.

Завдання № 1.

Мета: навчити студентів будувати висловлювання на понадфразовому рівні із використанням засобів міжфразового зв'язку.

Форма виконання: групова.

Тип вправи: рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, вмотивована.

Тема: Perfect teacher

Тип монологу: монолог-роздум.

Teacher: Look again at these 3 pictures and explain, how do you understand, then students have some problems?

In my opinion...
 in my view....
 to my mind....
 (personally) I believe that....
 I feel (very) strongly that....
 it seems to me that...
 I think that...

1

2

3

Завдання № 2.

Мета: навчити студентів будувати висловлювання на понадфразовому рівні.

Форма виконання: групова.

Тип вправи: продуктивна, умовно-комунікативна, вмотивована.

Тема: Perfect teacher

Тип монологу: монолог-опис.

Teacher: Think of a teacher, who motivated you to study a subject. What was so special about her/him?

Завдання № 3.

Мета: навчити студентів будувати монологічне висловлювання на понадфразовому рівні.

Форма виконання: індивідуальна.

Тип вправи: рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, вмотивована.

Тема: Perfect teacher

Тип монологу: монолог-роздум.

Teacher: Which features of a teacher are most important for you? Choose 3 and describe in a paragraph, why they are most important. Feel free to add your features.

Features:

- *a thorough mastery of one's subject;*
- *sympathy for pupils;*

- *connection between subject and life;*
- *effortless humor;*
- *a restless temperament;*
- *self-improvement in pedagogics;*
- *involvement with one's class;*
- *the content and quality of education;*
- *professional know-how.*

Завдання № 4.

Мета: навчити студентів будувати монологічне висловлювання на понадфразовому рівні.

Форма виконання: групова.

Тип вправи: рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, вмотивована.

Тема: Perfect teacher

Тип монологу: монолог-опис.

Teacher: Now look again at 3 features you've chosen and say, which one is your strong/weak point and why?

III група вправ спрямована на побудову монологів на текстовому рівні різних функціонально-сміслових типів.

Завдання № 1.

Мета: навчити студентів будувати монолог-роздум.

Форма виконання: вчитель-студент.

Тип вправи: продуктивна, комунікативна, вмотивована.

Тема: Perfect teacher

Тип монологу: монолог-роздум.

Teacher: We've watched 3 videos with different teachers. Choose one, whose lesson would you attend, and describe why. Mind the structure of your speech, include introduction, 2 supporting paragraphs and conclusion.

Завдання № 2.

Мета: навчити будувати монолог-опис.

Форма виконання: парна.

Тип вправи: репродуктивна, комунікативна, вмотивована.

Тема: Perfect teacher.

Тип монологу: монолог-опис.

Teacher: Now think of the worst lesson you've watched. Describe this lesson to your partner.

Завдання № 3.

Мета: навчити будувати монолог-роздум.

Форма виконання: індивідуальна.

Тип вправи: рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, вмотивована.

Тема: Perfect teacher.

Тип монологу: монолог-роздум.

Teacher: Thinking of 3 videos of lessons you have watched, choose the worst one. Fill the table and describe, what were the problems of this lesson? Give some ideas, how can the teacher improve herself/himself?

Professional know-how	+	-
Connection with students	+	-
Pedagogic skills	+	-
Self-involvement	+	-
Sympathy for students	+	-
Aspiration	+	-
Talent	+	-

Завдання № 4.

Мета: навчити будувати монолог-роздум.

Форма виконання: парна.

Тип вправи: продуктивна, комунікативна, вмотивована.

Тема: Perfect teacher.

Тип монологу: монолог-роздум.

Teacher: Imagine that you should prepare a lesson and substitute one teacher out of these 3. Which lesson would you happily prepare and why? What would you do in another/similar way? Describe to your partner.

2.3. Модель освітнього процесу з використанням розробленого комплексу вправ для формування професійно орієнтованої англомовної компетентності майбутніх учителів у монологічному мовленні з використанням автентичних відеоматеріалів

Тільки чітка організація освітнього процесу може забезпечити продуктивне використання комплексу вправ для формування КММ [26]. Після відбору навчальних матеріалів та розробки системи вправ для формування КММ варто охарактеризувати модель освітнього процесу у студентів другого курсу. Модель навчання трактується по різному, так І. О. Гончар, визначає модель навчання як послідовність навчальних дій, яка є науково обґрунтованою і логічно пов'язаною з кінцевим результатом діяльності. В той час В.В. Черниш визначає модель навчання як складну систему та образ навчально-педагогічного процесу, компонентами якого є елементи і блоки, і під час якого формується компетентність студентів [47].

При створенні моделі навчання варто враховувати ряд факторів, а саме:

- 1) навчальна дисципліна;
- 2) принципи, ступінь і мета навчання;
- 3) об'єкт вивчення;
- 4) суб'єкти навчання;
- 5) засоби навчання;
- 6) зміст навчання

- 7) план навчання та загальний розподіл годин;
- 8) тематика навчання, а також адаптація завдань, що входять до розробленого комплексу завдань [26].

Модель освітнього процесу також реалізується відповідно до правил кредитно-модульної системи (КМС). Загальна Рада Європи розглядає КМС, як поєднання модульних технологій і використання залікових одиниць (залікових кредитів) [16]. Кредитно-модульна система організації навчального процесу ґрунтується на поєднанні модульної технології навчання та кредитів (залікових одиниць) та охоплює зміст, форми та засоби навчального процесу, форми контролю знань та умінь та навчальної діяльності студента.

Така система ґрунтується на засадах Європейської кредитно-трансферної системи і впроваджена в Україні відповідно до міжнародних норм та принципів.

Модуль являється задокументованим елементом навчальної дисципліни, що реалізується відповідними формами навчального процесу; водночас, змістовий модуль – це система елементів навчальної дисципліни, яка вивчається за допомогою певних методів навчання, оцінюється та зараховується чи не зараховується викладачем; заліковим кредитом вважають одиницю виміру навчального навантаження, яке потрібне для засвоєння змістових модулів [59]. Співвідношення аудиторної та позааудиторної роботи повинно становити 1:1. Робоча програма для студентів II курсу з англійської мови виділяє 510 годин на навчальну дисципліну «Практика усного та писемного мовлення АМ». Модель навчання була практично використана на 9 практичних заняттях під час проведення пробного навчання.

Об'єктом моделі навчання майбутніх учителів професійно орієнтованого англійського монологічного мовлення.

Предметом дослідження є методика навчання майбутніх учителів професійно орієнтованого англійського монологічного мовлення з використанням АВ.

Метою навчання є формування та вдосконалення КММ з використанням АВ.

Суб'єктами навчання є студенти другого курсу КНЛУ спеціальності «014.02 Мова і література (англійська)», за освітньою програмою «Іноземні мови та літератури, методика навчання іноземних мов і зарубіжної літератури (англійська мова і друга західноєвропейська мова)».

Ступінь навчання – II курс першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Навчальна дисципліна, в якій реалізується дана модель, – «Практика усного та писемного мовлення англійської мови».

Очікуваний результат навчання – сформованість компетентності в ММ на рівні B2+.

Засобами навчання було обрано три відеофрагменти з фільмів та серіалів (Friends, Breaking Bad, Dead Poets Society). Відбір відеоматеріалів був здійснений після опитування серед групи.

Організаційні форми навчання - практичні аудиторні заняття та самостійні позааудиторні заняття

Основними способами навчання виступають автентичні відеоматеріали.

Зміст навчання включає розроблений комплекс вправ для формування КММ у студентів II курсу. Окреми види вправ можуть використовуватися окремо для вдосконалення КММ.

Розроблена модель навчання для формування КММ розрахована на студентів II курсу та реалізується протягом 10 практичних занять в III семестрі (два з половиною тижні). Модель є системною та наведеною на одну ціль. Ми вбачаємо доречним охарактеризувати розроблену модель формування КММ у студентів II курсу.

Загальний обсяг годин вивчення дисципліни «Практика усного та писемного мовлення англійської мови» на II курсі становить 420 годин [23]. На практичні заняття відведено 204 години, на самостійну роботу 216 годин. II курс включає такі теми, як *Choosing a Career, English in Medicine, Sports and Games, Britain and the British, London, New York, Kyiv, Travelling та Theatre*, і їх поділено на два семестри.

Під час практики було практично застосовано комплекс вправ відповідно до тем вибір професії та конкретно професія вчителя. Всі завдання були розроблені відповідно до цих тем.

Комплекс вправ побудований відповідно до трьох етапів формування умінь в монологічному мовленні, де методисти виділяють **три групи вправ**: вправи на з'єднання речень у понадфразові єдності, вправи для оволодіння мінімонологіями та вправи на оволодіння різними типами монологів. Всі вправи розраховані на аудиторне виконання, деякі індивідуальні вправи можна також виконувати позааудиторно.

Перший цикл з вправами з'єднання речень у понадфразові єдності спрямований на формування у студентів вміння формувати основну думку, обирати вступну тезу та ознайомитись з лексико-граматичним матеріалом уживання засобів міжфразового зв'язку [35].

Другий цикл логічно продовжує перший та поглиблює тему, адже тут студенти формують відповідні аргументи та розширюють свою думку, логічно розвивають аргументи, використовуючи відповідні засоби міжфразового зв'язку.

Третій цикл включає в себе навчання студентів робити висновки та аргументувати свою точку зору з фокусом на конкретний вид монологу (в основному, це монолог-опис та монолог-роздум).

Кінцева мета кожного навчального циклу це засвоєння студентами сукупності засобів міжфразового зв'язку для виявлення тези, наведення

аргументів і формування висновків.

Організація моделі навчання була здійснена згідно таких етапів:

- 1) Організаційні моменти;
- 2) Вступ до заняття;
- 3) Перевірка домашнього завдання;
- 4) Етапи роботи з ММ;
- 5) Завершення заняття;
- 6) Домашнє завдання.

Для перевірки ефективності даної моделі навчання було використано різні види контролю, а саме індивідуальний, фронтальний, груповий, взаємний та самоконтроль. Індивідуальний вид контролю доцільний у випадку, коли потрібно з'ясувати індивідуальні знання, здібності й можливості конкретних студентів та проходить в індивідуальному порядку [56]. Такий вид контролю є найбільш доцільним при перевірці сформованості КММ.

Груповий контроль відбувається, коли група тимчасово поділяється на кілька підгруп з завданнями (можуть як відрізнитись, так і співпадати в межах однієї академічної групи) Таку форму контролю доцільно використовувати з метою узагальнення і систематизації навчального матеріалу.

Фронтальний контроль це такий вид контролю, при якому завдання дається всій групі і в процесі його виконання вивчається правильність сприйняття, ефективність та розуміння навчального матеріалу. Така форма перевірки дозволяє відносно швидко виявити слабкі та сильні сторони у знаннях студентів та відслідкувати типові помилки. Фронтальний контроль підходить для перевірки сформованості КММ, проте результати будуть узагальненими, в такому виді контролю важко відслідковувати індивідуальний прогрес та показники, тому варто звернути увагу і на інші форми контролю.

Гальсакова Н.Д. визначає, що взаємний контроль можливий при достатньому рівні володіння АМ (вище середнього), що нам підходить [13].

Взаємна перевірка активізує діяльність студентів, підвищує інтерес до знань, мотивує їх до навчання та доволі часто викликає у них зацікавлення.

Самоконтроль це вид контролю, який передбачає свідоме регулювання студентом своєї діяльності задля забезпечення таких її результатів, які б відповідали поставленим цілям, вимогам, нормам, правилам, зразкам. Для перевірки студенти можуть звірятись з остаточними відповідями або ж давати проміжні відповіді. Самоконтроль грає особливу роль при навчанні ММ, адже тільки високий рівень самоконтролю дозволяє студенту швидко коригувати своє мовлення [51].

За Устименко О.М. контроль також розподіляється на поточний, тематичний і підсумковий види [46]. Поточний контроль відбувається під час ходу заняття, тематичний - після проходження теми а підсумковий - в кінці семестру для підведення підсумків. Під час практичного навчання ми змогли провести поточний та тематичний контроль, при цьому всі види контролю підходять для перевірки рівня сформованості КММ.

Отже, було надано визначення поняття моделі навчання, описано її компоненти (такі як об'єкт, предмет, мета та суб'єкти навчання, ступінь та навчальна дисципліна, засоби навчання та очікувані результати). Також було розраховане навчальне навантаження та створено таку модель навчання, яка охоплює період практичного навчання (10 занять або 2,5 тижні).

Висновки до розділу 2

На цьому етапі наукової роботи нами було вивчено етапи формування монологічного мовлення. Також було досліджено критерії оцінки монологічного висловлювання та загальні види оцінювання студентів. В рамках цього розділу було описано модель освітнього процесу з використанням комплексу розроблених вправ для навчання ММ з використанням АВ.

Відповідно до робочої програми та останніх досліджень в області методики, було визначено критерії усного монологічного мовлення, як: обсяг висловлювання, відповідність заданій комунікативній ситуації, ступінь розкриття зазначеної теми, логічність в побудові висловлювання, послідовність організації та викладення матеріалу, лексична та граматична коректність та загальні фонетичні показники. Відповідно до етапів навчання ММ, у комплексі вправ було також три групи вправ з використанням АВ. Кожна вправа була описана та охарактеризована.

Після аналізу етапів роботи з відеоматеріалами було запропоновано модель організації навчання КММ та розроблено комплекс вправ для формування КММ у студентів 2-го курсу. Нами було відібрано три автентичні художні відеоматеріали.

Отже, відібравши навчальні матеріали для формування КММ з використанням АВ, розробивши модель навчання з комплексом вправ, який реалізується відповідно до усіх етапів формування КММ, ми можемо переходити до наступного завдання нашої кваліфікаційної роботи.

РОЗДІЛ 3. ПРОБНЕ НАВЧАННЯ З ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МОНОЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ З ВИКОРИСТАННЯМ АВТЕНТИЧНИХ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ

3.1. Підготовка пробного навчання

Наступним кроком нашого дослідження є окреслення мети і змісту перевірки того ефективності запропонованої методики. Було проведено пробне навчання з відповідними етапами: організація, проведення, аналіз та інтерпретація отриманих результатів.

Під пробним навчанням ми розуміємо організовану для вирішення методичної проблеми спільну діяльність учасників експерименту та експериментатора [1].

Ознаками пробного навчання є:

- 1) Точна визначеність в часі (початок та кінець практики);
- 2) Обмеженість викладання;
- 3) Наявність чітких завдань та гіпотез;
- 4) Організація навчання відповідно до встановлених завдань;
- 5) Визначення початкового та заключного станів;
- 6) Аналіз результатів.

Пробне навчання було проведено у першому семестрі 2021-2022 навчального року під час педагогічної практики з першої іноземної мови. Нами досліджено рівень володіння монологічним мовленням студентів групи СОа 16-20 спеціальності 014 Середня освіта та було проведено 10 занять з дисципліни «Практика усного та писемного англійського мовлення».

Метою пробного навчання було перевірити ефективність розробленого комплексу вправ для формування КММ у студентів 2-го курсу, майбутніх учителів англійської мови.

Для досягнення мети ми повинні вирішити низку **завдань**, а саме:

- 1) Провести пробне навчання згідно з розробленим комплексом вправ;
- 2) Визначити початковий та заключний стани рівня сформованості КММ;
- 3) Проаналізувати та інтерпретувати результати;
- 4) Надати методичні рекомендації по ефективності запропонованого комплексу вправ.

Об'єктом пробного навчання був рівень сформованості у майбутніх вчителів КММ, який було перевірено за допомогою розробленого комплексу вправ.

Суб'єктом пробного навчання стали 13 студентів групи СОа 16-20, факультету германської філології Київського національного лінгвістичного університету.

Навчальна дисципліна – «Практика усного і писемного мовлення англійської мови».

Пробне навчання відбувалося в групі СОа 16-20 Київського лінгвістичного національного університету з 21 вересня по 16 жовтня та включало в себе 10 занять або 20 академічних годин. Воно передбачало практичне використання розробленого комплексу вправ. Основними навчальними матеріалами були автентичні відеоматеріали. Пробне навчання проводилося під час проходження змістового модуля “Choosing a Career” і було організовано відповідно до усіх вимог та кількості годин у комплексі з підручником, який розрахований на студентів II курсу та паралельним виконанням вправ для оволодіння ММ з використанням АВ, представлених у Розділі 2. Результати та аналіз пробного навчання буде описаний у наступному підрозділі.

Отже, було зазначено мету, завдання, об'єкт, суб'єкт пробного навчання, навчальну дисципліну, в рамках якої проводилось пробне навчання та представлено організації та проведення пробного навчання. Описавши

особливості підготовки та процедури проведення, перейдемо до констатації та аналізу отриманих результатів.

3.2. Хід і результати пробного навчання

На початку пробного навчання студентам дали анкету на заповнення, де вони вказували особливості навчання монологічного мовлення, з якими вони стикались (Додаток Б). Після аналізу результатів анкет було прийнято рішення про конкретні відеофрагменти, які будуть застосовані на практичному навчанні. Також результати анкетування допомогли визначити оптимальну загрузку, яку варто виділити на формування КММ та дозволили зібрати початкові приблизні дані по рівню сформованості КММ.

Під час пробного навчання було проведено вхідне та вихідне тестування для визначення рівня сформованості КММ у студентів групи СОа 18-20 на початку та в кінці пробного навчання.

Метою вхідного тестування було визначити рівень сформованості КММ. Тема в тестування підбиралась так, щоб вона була пов'язана з пройденою темою навчання, а саме: «Clothes», яку студенти проходили на 1 курсі. Максимальна кількість балів, яку могли отримати студенти – 5.

Вхідний тест

Тема – Clothes

Курс – 2

Вид монологу – монолог-роздум

Task 1. Today is the age of consumerism, in the fashion field also. That's why today people try to follow Slow Fashion, it's a way of moderate and thoughtful consuming. Look at the features of Slow and Fast Fashion and describe these models in 10-15 sentences.

	 FAST FASHION	 SLOW FASHION
PROS	<ul style="list-style-type: none"> ▶ stylish ▶ inexpensive ▶ easy to find 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ long-lasting ▶ sustainable ▶ high quality ▶ fair production
CONS	<ul style="list-style-type: none"> ▶ not climate friendly ▶ no fair production ▶ not long-lasting 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ a bit more expensive ▶ basics and classic ▶ can also be second hand

Task 2. Please, describe your way of consuming. Do you follow Fast or Slow Fashion and why? Explain your opinion in 20 sentences.

Task 3. Look at the picture below. What do you think, what is the harmful effect of Fast Fashion? What can we do in order to convince people to follow Slow Fashion and why? Describe your point of view in 15 sentences.

Метою вихідного тестування було визначити рівень сформованості КММ після проведення пробного навчання. Тема в тестування підбиралась так, щоб вона була пов'язана з темою навчання, а саме: «Choosing a Career». Максимальна

кількість балів, яку могли отримати студенти – 5

Табл. 1. Результати вхідного тестування студентів групи СОа 16-20

Критерії оцінювання	Відповідність комунікативній ситуації	Логічність та послідовність	Граматична правильність	Обсяг монологу	
Б-ко	5	4	4	5	4.5
Вл-к	4	4	5	5	4.5
Га-ко	5	5	5	4	4.75
Дей-ка	4	3	4	4	3.75
Ю-н	4	4	4	5	4.25
Іщ-ко	5	4	4	4	4.25
Ко-ль	4	4	3	4	3.75
К-ва	4	3	3	4	3.5
Лу-ко	-	-	-	-	-
Пе-щ	4	4	3	4	3,75
Ру-а	4	4	5	5	4.5
Фі-ко	5	4	4	4	4.25
Ши-к	4	3	3	4	3.5
Я-ка	4	4	5	5	4.5
Середній бал володіння КММ студентами групи СОа 16-20					4.10

Під час проведення вхідного тестування було виявлено, що сформованість КММ є на рівні вище середнього. У студентів не було проблем з темою та загалом їх висловлювання відповідали комунікативній ситуації, реакція на тему була швидкою, студенти добре володіли матеріалом за 1 курс. У деяких студентів прослідковувались доволі серйозні помилки в логічній побудові монологу, так деякі пропускали заключну частину, або ж недостатньо часу виділяли на вступну частину. В результаті, деякі монологи звучали незавершено та неорганізовано. Хоча загалом до побудови та структурності монологів значних зауважень немає.

З граматикою також були незначні проблеми в окремих студентів, серед найбільш поширених помилок: проблеми з використанням однієї часової форми протягом всієї оповіді, неправильне вживання артиклів, проблеми з закінченнями в 3 особі однини та формами дієслова в минулому часі. Проте в студентів доволі добре сформовані навички самоконтролю, тож вони швидко себе виправляли або ж відмічали помилки. Іншою поширеною помилкою було повторення, що свідчить про недостатній обсяг ЛО в студентів, обмеженість в використанні ЗМЗ.

Найвищий бал у групі становить 4,75, а найменший – 3.5. Всі монологи аналізувалися за критеріями оцінювання вміння створювати монолог-роздум. Передекспериментальний зріз показав, що 8% отримали відмінно, при цьому 76% отримали добре та 16 задовільно

Після опрацювання даних передекспериментальних зрізів ми перейшли до експерименту. Навчання становило 10 аудиторних занять та здійснювалось протягом вивчення чотирьох модулів курсу практики усного та писемного мовлення: «Choosing a Career». Робота з експериментальним матеріалом займала близько 20-30 хвилин на кожному занятті. Решта часу відводилась для автоматизації навичок та розвитку вмінь ММ.

Далі пропонуються зміст та результати вихідного дослідження.

Вихідний тест

Тема – Choosing a Career

Курс – 2

Вид монологу – монолог-опис

Task 1. It's definitely not easy to be a perfect teacher, but to reach this goal we should understand the features of a perfect teacher. Please, describe, who is a perfect teacher for you in 10-15 sentences.

Task 2. Look at the picture below, where important aspects of inspiring teachers are mentioned. Please, choose 3 points, which are most important for you, and describe why you have chosen them. Explain your opinion in 20 sentences.

Task 3. Describe your best/ worst lesson and explain why it was so amazing/awful. Explain your opinion in 10-15 sentences

Табл. 2. Результати вихідного тестування студентів групи СОа 16-20

Критерії оцінювання	Відповідність комунікативній ситуації	Логічність та послідовність	Граматична правильність	Обсяг монологу	
Б-ко	5	5	4	5	4.75
Вл-к	5	5	5	5	5
Га-ко	5	5	5	5	5
Дей-ка	4	4	3	4	3.75
Ю-н	5	5	4	5	4.75
Іщ-ко	5	5	4	4	4.5
Ко-ль	5	4	4	4	4.25
К-ва	4	4	3	4	3.75
Лу-ко	-	-	-	-	-
Пе-щ	5	4	4	4	4,25
Ру-а	4	4	5	5	4.5
Фі-ко	5	5	4	5	4.75
Ши-к	5	4	3	4	4
Я-ка	5	4	5	5	4.75
Середній бал володіння КММ студентами групи СОа 16-20					4.37

Під час проведення вихідного тестування було виявлено, що результати

навчання здобувачів освіти значно покращились. Найвищий бал 5 є у вже у шести студентів. Було складено таблицю приросту кожного студента щоб бачити загальний та індивідуальний прогрес.

Табл. 3. Результати приросту студентів групи СОа 16-20

Критерії оцінювання	Початковий результат	Вихідний результат	Прирост
Б-ко	4.5	4.75	0.25
Вл-к	4.5	5	0.5
Га-ко	4.75	5	0.25
Дей-ка	3.75	3.75	0
Іо-н	4.25	4.75	0.50
Іщ-ко	4.25	4.5	0.25
Ко-ль	3.75	4.25	0.50
К-ва	3.5	3.75	0.25
Лу-ко	-	-	-
Пе-щ	3,75	4,25	0.50
Ру-а	4.5	4.5	0
Фі-ко	4.25	4.75	0.50
Ши-к	3.5	4	0.50
Я-ка	4.5	4.75	0.25

Середній результат приросту студентів групи СОа 16-20	0.25
---	------

Найвищий показник у групі становить 0,50, а найменший – 0. Загалом результати групи покращились на 0.25. Загалом покращились результати по першому критерію, який показує відповідність комунікативній ситуації. Студенти краще орієнтувались в темі, швидше реагували на задану тему та влучно підбирали тезу для свого монологу. При цьому структурний аспект монологу також покращився, адже майже всі студенти дотримувались стандартної структури монологу, чітко задавали початок та формулювали підсумок.

Після опрацювання даних передекспериментальних зрізів ми перейшли до експерименту. Навчання становило 10 аудиторних занять та здійснювалось протягом вивчення чотирьох модулів курсу практики усного та писемного мовлення: «Choosing a Career». Робота з експериментальним матеріалом займала близько 20-30 хвилин на кожному занятті. Решта часу відводилась для автоматизації навичок та розвитку вмінь ММ.

Отже, на цьому етапі ми інтегрували результати пробного навчання та виявили, що обрана методика навчання май ми провели констатацію та інтерпретацію отриманих результатів у ході пробного навчання. Таким чином, на основі аналізу отриманих даних, можемо стверджувати, що представлена нами методика навчання професійно орієнтованої англомовної компетентності майбутніх учителів у монологічному мовленні з використанням автентичних відеоматеріалів позитивно впливає на успішність сформованості КММ. Доведення ефективності розробленої методики формування КММ дозволяє перейти до формулювання методичних рекомендацій щодо навчання майбутніх учителів КММ з використанням АВ.

3.3. Методичні рекомендації щодо формування професійно орієнтованої англомовної компетентності майбутніх учителів у монологічному мовленні з використанням автентичних відеоматеріалів

В цьому підрозділі ми надаємо методичні рекомендації щодо організації навчання ММ з використанням автентичних відеоматеріалів, які укладені за результатами пробного навчання. Після аналізу методики формування КММ було розроблено комплекс вправ, які враховують етапи формування КММ. Тут також описано особливості використання розробленого комплексу вправ під час пробного навчання. Методичні рекомендації по організації навчання по розробленому комплексу вправ формуються на основі аналізу результатів групи, опитування серед студентів та загального аналізу ефективності нашого комплексу.

В кінці 2-го курсу студенти мають досягти рівня згідно з ЗЄР по закінченні 2-го курсу у студентів має бути сформований рівень В2.2 з ММ. Це означає, що студенти повинні представляти чіткий, розлогий усний опис, розгорнуту аргументацію з необхідними наголосами на відповідних моментах, організувати свій текст зважаючи на тип монологу, задану тему та структуру тексту. Потрібно звертати увагу на основні механізми та психічні процеси монологічного мовлення, які були описані в підрозділі 1.2.

Варто звернути увагу на методику проведення заняття в умовах дистанційного навчання, адже це накладає свої блоки на групову та парну роботу. Вдалим варіантом буде розділення студентів на Break out кімнати, де можна об'єднати студентів по парному або груповому принципу. При цьому окреслення помилок може відбуватись в усно (як в умовах оффлайн навчання), так і письмово в чатах.

При цьому, використання складеного комплексу вправ буде максимально ефективним при використанні сучасних засобів навчання, наприклад відеоматеріали, подкасти, аудіосеріали, тощо. Правильно підібрані засоби

зацікавлюють студентів та мотивують їх брати активну участь в навчальному процесі. Багато студентів відмітили, що при обговоренні цікавих фільмів та серіалів вони відчують себе комфортніше, забувають про прив'язку до заняття і більше асоціюють це з дружньою розмовою. Такий ефект допомагає зняти блок з розмови та втягнути всіх учасників групи в навчальний процес. Проте варто якісно відібрати матеріали, адже використання нецікавих та застарілих відео може призвести до протилежного ефекту, і студенти не матимуть бажання брати участь в навчальному процесі.

Окрім того, варто окреслити критерії при відборі відеоматеріалу:

- 1) доступність;
- 2) новизна та мотиваційна цінність;
- 3) автентичність;
- 4) цікавість для студентів;
- 5) тематичність;
- 6) соціокультурна значущість;
- 7) адаптивність в використанні;
- 8) відповідність рівню знань студентів;
- 9) якість відеоматеріалу;
- 10) широта тематики, для подальшого використання в навчальному процесі.

Особливу увагу варто звернути на технічне оснащення для перегляду відео на занятті, особливо в умовах дистанційного навчання. Потрібно попередньо переглянути матеріали, перевірити якість та визначити оптимальний звук, який буде комфортним для всіх.

Обов'язково також формувати КММ за допомогою АВ з урахуванням

етапів роботи з відеоматеріалом. Зважаючи на три етапи формування КММ було описано типові вправи для кожного етапу у підрозділі 2.2. та враховано специфіку цих етапів при розробці комплексу вправ.

Отже, було підготовлено до впровадження наступні методичні рекомендації щодо організації формування у майбутніх учителів англomовної компетентності в ММ з використанням АВ:

- враховувати рівень володіння англomовною КММ;
- чітко визначити мету і зміст формування англomовної компетентності;
- відібрати матеріали за обраними завчасно метриками;
- використовувати автентичні відеоматеріали при навчанні КММ, адже це сприяє залученню студентів в навчальний процес та підкріплює їх мотивацію в навчанні;
- застосовувати розроблений комплекс вправ для навчання майбутніх учителів компетентності в ММ з використанням АВ;
- активно використовувати відеоматеріали на заняттях англійської мови, як в аудиторному форматі так і для самостійних робіт студентів;
- впроваджувати комплекс вправ для навчання монологу-опису та монологу-роздуму з використанням АВ.
- орієнтувати освітній процес на компетентнісно спрямовані результати в монологічному мовленні.

Отже, пробне навчання запропонованої методики показало, що розроблений нами комплекс вправ для формування ММ з використанням АВ у студентів 2-го курсу є продуктивною та може бути впроваджена у процес навчання.

Висновки до розділу 3

В третьому розділі було описано підготовку, хід роботи та результати пробного навчання. Результати навчання було оформлено в остаточну таблицю з трекінгом прогресу групи та перевірки ефективності розробленого комплексу вправ для навчання ММ. Було сформульовано завдання, об'єкт та умови реалізації пробного навчання. Учасниками пробного навчання були тринадцять студентів групи СОа 16-20 КНЛУ.

Після аналізу результатів пробного навчання було сформульовано методичні рекомендації щодо організації навчання з використанням АВ. В першу чергу потрібно організувати процес формування КММ відповідно до усіх етапів розвитку цієї компетентності. Також варто зважати на етапи роботи з відеоматеріалом та цілей формування КММ для студентів другого курсу. Потрібно відбирати матеріали згідно з визначеними критеріями. Організація навчання за допомогою АВ повинна бути організована та чітко структурована.

Отже, після проведення пробного навчання та інтерпретації результатів навчання, ми дійшли до висновку, що розроблений нами комплекс вправ для формування КА у студентів другого курсу з використанням АВ виявилася ефективною та може бути застосована іншими викладачами.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного наукового дослідження було вивчено, організовано, практично розроблено та перевірено в пробному навчанні методику навчання майбутніх учителів ММ з використанням АВ. Узагальнення теоретичних та напрацювання практичних результатів дозволило зробити такі висновки та рекомендації.

1. Метою дослідження було обґрунтування теоретико-методичних засад, розробленні та перевірки методики формування у майбутніх вчителів англійської компетентності в монологічному мовленні з використанням автентичних відеоматеріалів.
2. У ході нашого дослідження ми проаналізували сучасний стан проблеми формування КММ у майбутніх учителів АМ, уточнили визначення поняття КММ та описали методику формування КММ. Після аналізу чинної робочої програми АМ для університеті було сформульовано цілі формування КММ та описано методику їх формування в процесі навчання.
3. У науковій роботі також наведено визначення, вивчено та порівняно різні класифікації АВ. Також було вивчено методику застосування АВ на заняттях АМ в університеті та виокремлено особливості їх застосування в навчальному процесі.
4. Після цього ми розробили комплекс вправ враховуючи всі особливості формування КММ та використання АВ. Комплекс вправ розрахований на студентів другого курсу напрямку 014.02 «Середня освіта» в рамках дисципліни «Практика усного та писемного мовлення англійської мови» першого семестру.

Інноваційність роботи в педагогічному та методичному планах полягає в тому, що ми, дослідивши наукові праці, методику навчання ММ та особливості використання АВ, підготували комплекс вправ з монологічного мовлення, що дозволить педагогічним працівникам їх впроваджувати на заняттях у ЗВО.

Також було укладено методичні рекомендації для викладачів англійської мови щодо організації та проведення відповідного навчання з використанням розробленого комплексу вправ.

Отримані результати свідчать про доцільність подальшого теоретичного та практичного дослідження у напрямку використання автентичних відеоматеріалів для навчання студентів інших видів мовленнєвої діяльності.

РЕЗЮМЕ

Кваліфікаційна робота присвячена темі «Навчання майбутніх учителів професійно орієнтованого англійського монологічного мовлення з використанням автентичних відеоматеріалів».

Робота складається зі вступу, трьох розділів та висновків до них, загальних висновків, резюме українською і англійською мовами, списку використаних джерел і додатків.

У першому розділі було описано цілі та зміст формування професійно орієнтованої англомовної компетентності у монологічному мовленні студентів 2-го курсу, визначено особливості англомовного монологічного мовлення студентів мовних спеціальностей та дана загальна характеристика автентичних відеоматеріалів для формування професійно орієнтованої англомовної компетентності у монологічному мовленні.

У другому розділі ми висвітлили особливості відбору і організації автентичних відеоматеріалів, розробили комплекс вправ для формування професійно орієнтованої англомовної компетентності майбутніх учителів у монологічному мовленні з використанням автентичних відеоматеріалів та описали модель освітнього процесу з використанням розробленого комплексу вправ для формування професійно орієнтованої англомовної компетентності майбутніх учителів у монологічному мовленні з використанням автентичних відеоматеріалів.

Заключний розділ присвячений підготовці до пробного навчання з метою перевірки ефективності запропонованої методики, розкрито хід та підсумовано результати пробного навчання студентів другого курсу.

У висновках до всієї роботи висвітлені результати дослідження та пробного навчання англомовної компетентності в монологічному мовленні з використанням автентичних відеоматеріалів і доведена актуальність дипломної роботи.

Ця дипломна робота складає разом зі списком використаних джерел та додатками 71 сторінок, серед яких 62 сторінки займає основна частина. Список використаних джерел налічує 63 пункти, серед яких джерел 32 – українською, 19 – російською, 8 – англійською та 4 – німецькою мовами.

Ключові слова: монологічне мовлення, компетентність в монологічному мовленні, етапи монологічного мовлення, автентичні відеоматеріали.

SUMMARY

The qualification work is devoted to the topic "Methodology of Forming the English Language Teacher Trainees of Monologue Competence with the Use of authentic video materials".

The work consists of an introduction, three sections and conclusions to them, general conclusions, a summary in Ukrainian and English, a list of sources and applications used.

The first section describes the goals and content of the formation of professionally oriented English competence in monologue speech of 2nd year students, identifies the features of English monologue speech of language students and provides a general description of authentic videos for the formation of professionally oriented English competence.

In the second section we defined the features of selection and organization of authentic videos, developed a set of exercises for the formation of professionally oriented English competence of future teachers in monologue using authentic videos and described a model of educational process using a set of controls for professional speech using video.

The final section is devoted to the preparation for trial training in order to test the effectiveness of the proposed method, reveals the course and summarizes the results of trial training of students of other courses.

In the conclusions to all work the results of research and trial training of English competence in monologue speech with use of authentic video materials are covered and the urgency of the diploma work is proved.

This qualification work also includes the list of used sources and applications, that is 71 pages, among which 62 pages is the main part. The list of used sources includes 63 sources, including sources 32 - in Ukrainian, 19 - in Russian, 8 - in English and 4 - in German.

Key words: monologue speech, competence in monologue speech, stages of monologue speech, authentic videos.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андреасян І.М. та ін. Практичний курс методики викладання іноземних мов. /під заг. ред. І.М. Андреасян. Мінськ: ТетраСистемс, 2009. 288 с.
2. Асратян З. Д., Блох М. Я. Коммуникативное воздействие высказывания: Набережные Челны, 1996. №1. С. 2-5.
3. Баранник Д. Х. Усний монолог: загальні особливості мовної культури / Д. Х. Баранник. – Дніпропетровськ :ВДУ, 1969. – 144 с
4. Барменкова О.И. Видеозанятия в системе обучения иностранной речи // ИЯШ. – 1999. – №3 – С.20-23.
5. Барменкова О.И. Использование кинофильмов на уроках английского языка // ИЯШ. – 1987. – №5. – С.89-90
6. Бартош І. А. Сучасні технології навчання говоріння німецькою мовою майбутніх соціальних працівників / І. А. Бартош // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Педагогіка. - 2016. - № 1. - С. 101-106.
7. Беляев Б.В. Очерки по психологии обучения иностранным языкам. – М., 1965. – 227 с.)
8. Білоус С.В. Навчання майбутніх філологів англійського усного персуазивного мовлення: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.02 / Київ. нац. ун-т. ім. Тараса Шевченка. Київ, 2017. 228 с.
9. Близнюк О.І. Відео у навчанні іноземних мов // Іноземні мови. – К.: Ленвіт, 1996. – №3. – С.22
10. Бориско Н. Ф. Обучение устной монологической речи с использованием видеофонограммы в интенсивном курсе на начальном этапе в языковом вузе. Дисс. канд. пед. наук, Киев, 1987. 226 с
11. Вайсбурд М.Л. Телепередача как опора для организации речевой игры на уроке иностранного языка // Иностранные языки в школе – 2002. – №6. – С.6.
12. Виноградов В. В. Стилистика. Теория поэтической речи. Поэтика. – М. : Изд-во АН СССР, 1963. – 253 с.
13. Гальскова Н. Д., Гез Н. І. Теория обучения иностранным языкам: навч.

- посібник. Москва: Академия, 2006. 336 с.
14. Горюнова Е. С. Критерии отбора текстов для обучения студентов неязыковых вузов иноязычному профессионально ориентированному чтению Вестник ТГПУ: Томск, 2011. №2. С. 60-64.
  15. Д. Х. Баранник. Усний монолог: загальні особливості мовної культури – Дніпропетровськ: ВДУ, 1969. – 144 с.
  16. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. вид. д-р пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с
  17. Залевська, А. А. Введення в психолінгвістику: навч. для вузів по філол. спец. / А. А. Залевська - М., 2000. -382 с.
  18. Зимняя И. А. Психология обучения иностранным языкам в школе. Москва: Просвещение, 1991. 222 с.
  19. Зміст навчання іноземних мов і культур у середніх навчальних закладах Іноземні мови: Київ, 2010. №3. С. 3-10.
  - 20.Иванова С. Г. Видео на уроках иностранного языка – как средство развития коммуникативной компетенции студентов / С. Г. Иванова // Университетский комплекс как региональный центр образования, науки и культуры : матер. Всерос. науч.-метод. конф. – Оренбург, 2013. – С. 1960–1962.
  21. Ильченко Е. Использование видеозаписи на уроках английского языка // Английский язык 2003. – №9. – С.7.
  22. Исупова М. М. Использование неигровых аутентичных видеоматериалов при обучении иностранному языку студентов неязыковых вузов / М. М. Исупова // Историческая и социальнообразовательная мысль : научн. журн. – Кубань, 2016. – Т. 8 (№ 2). – С. 148–153.
  23. Іноземна мова професійного спрямування: навчальна програма / Уклад.: Варянюк Т.В., Синєкоп О.С. – К. : НТУУ «КПІ», 2004. – 14 с.
  24. Кардаш Л. В. Специфіка монологічного мовлення: психологічний та лінгвістичний аспекти. Наукові записки Національного університету «Острозька академія», 2015. 5 с.

25. Кіржнер С.Е. Навчання майбутніх юристів усного професійного спрямованого англійського монологічного мовлення з використанням автентичної відеофонограми: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 – «Теорія і методика навчання: германські мови» / Кіржнер Світлана Естланівна. – К., 2009. – 24 с.
26. Колосовская И. Г. Обучение учащихся общеобразовательных учреждений восприятию и пониманию иноязычной речи на слух (английский язык как второй иностранный): автореферат дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук по спец. 13.00.02 / Минск, 2009. 306с.
27. Комарова Ю.А. Дифференцированный подход к обучению устному монологическому высказыванию при помощи видеоматериалов студентов на начальной ступени обучения языковых факультетов педагогических вузов (английский язык): Автореф. дис. ... канд. пед. наук. - С. - Петербург, 2014. - 16.с.
28. Кравченко Т. М. Використання автентичних матеріалів у процесі формування іншомовної компетенції / Т. М. Кравченко, А. М. Габовда // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія : Педагогіка. Соціальна робота. – Ужгород : Говерла, 2012. – Вип. 25. – С.101-103.
29. Кузьмінська Л. С., Таран І. М. Посібник з практики усного та писемного мовлення для студентів II курсу факультетів іноземних мов інститутів та університетів. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2002. 256 с.
30. Лазаркевич Л.И. Обучение монологическому высказыванию на старшем этапе в средней школе. Москва, 1991. 255 с.
31. Леонтьев А. А. Основы психолингвистики – М. : Смысл; СПб. : Лань, 2003. – 287 с.
32. Леонтьева Т. П. Досвід і перспективи застосування відео в навчанні іноземних мов / Т.П. Леонтьева // Нетрадиційні методи навчання іноземних мов у вузі: матеріали респ. конференції. – Мінськ, 1995. – С. 61–74.
33. Ляховицький М.В., Сердюков П.І. Основні напрями використання навчальної техніки нового покоління // Методика викладання іноземних мов.

- 1984. – Вип. 13.
34. Мартиненко О. Є. Психолінгвістичні передумови формування англомовної аудитивної компетентності у майбутніх перекладачів. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Чернігів, 2015. Вип. 131. С. 79–83.
  35. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с
  36. Методика навчання української мови в початковій школі : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за наук. ред. М. С. Вашуленка. – К. : Літера ЛТД, 2010. – 364 с.
  37. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: Курс лекцій / за ред.. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2011. – 344 с
  38. Мулик К. О. Специфіка англійського монологічного мовлення соціальнопедагогічної спрямованості/ Записки з романо-германської філології. вип. 2 (37). 2016
  39. Мунтян А. О. Використання автентичних письмових та аудіо/відеоматеріалів при навчанні іноземної мови / А.О. Мунтян // Англістика та американістика : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ, 2015. – Вип. 12. – С. 88–94.
  40. Отрощенко Л. С. Використання відеоматеріалів на уроках німецької мови у немовних ВНЗ / Л.С. Отрощенко // Вища освіта України у контексті інтеграції до Європейського освітнього простору. – К. : Гнозис, 2012. – Т. IV (37).– С. 355–360.
  41. Панина Т. С. Современные способы активизации обучения / Т. С. Панина, Л. Н. Вавилова. – М. : Изд. Центр «Академия», 2008. – 176 с.
  42. Педагогіка вищої школи : підручник / [В. П. Андрущенко [та ін.] ; за ред. В. Г. Кременя, В. П. Андрущенко, В. І. Лугового. – К. : Пед. думка, 2009. – 256 с.
  43. Практичний курс методики викладання іноземних мов. Андреасян І.М. та ін.

- /під заг. ред. І.М. Андрисян. Мінськ: ТетраСистемс, 2009. 288 с.
44. Селіванова О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / О. Селіванова. – Полтава : Довкілля, 2006. – 716 с.
  45. Скалкин В. Л. Обучение монологическому высказыванию (на материале англ. яз.) : пособие [для учителей]. Київ, 1983. 118 с.,
  46. Устименко О. М. Навчання іншомовного монологічного мовлення в аспекті компетентнісного підходу // Іноземні мови №1, 2013. С. 3–9,
  47. Черниш В. В. Теоретична структурно-функціональна модель формування у майбутніх учителів англomовної професійно орієнтованої компетенції у говорінні // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія : Педагогіка та психологія, Вип. 19, 2011. С. 149-161.
  48. Тарнопольський О.Б. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі: підручник Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 256 с.
  49. Тарнопольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти: Навчальний посібник. / О.Б. Тарнопольський – Дніпропетровськ: ДУЕП, 2005. – 248 с
  50. Штельмах О. Відеоурок як метод розвитку комунікативної компетенції у студентів технічного вузу на заняттях іноземної мови [Електронний ресурс] / О. Штельмах // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – №8, 2013. – С. 104–109. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2013_8\(2\)__17](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2013_8(2)__17).
  51. Яроцкая Л. В. Иностраный язык и становление непрофессиональной личности (неязыковой вуз) : монография / Л.В. Яроцкая. – М.: Изд-во ТРИУМФ, 2016. – 258 с.
  52. Mayer R. Learning and Instruction. Upper Saddle River, N.J.: Merrill, 2003 ISBN 978-0-13-098396-1
  53. Field M. L. Current Trends in the Development and Teaching of the Four Language Skills. Berlin : Walter de Gruyter GmbH & Co, 2006. P. 329-353.
  54. Börner O., Engel G., Groot-Wilken B. Hörverstehen Leseverstehen Sprechen: Diagnose und Förderung von sprachlichen Kompetenzen im Englischunterricht der

- Primarstufe (Deutsch) Taschenbuch. 2013. 160 s
55. Brenner, G. & Brenner, K. (2005). Fundgrube Methoden I: Für alle Fächer. Berlin: Cornelsen
56. Brown Gillian, Yule George. Teaching the Spoken Language, Cambridge Language Teaching Library. Cambridge University Press, 2001. 163 p.
57. Hoof 'N Mouth Disease: Biblical Monologues and How to Do Them. 1998
58. Jeremy Harmer. How to teach English. Pearson Education Limited/ Harmer Jeremy 2007. 288 p
59. Krechel H. L. Entsprechend der Methodik. Berlin, 2007. S. 120-139.
60. Stempleski S. Short Takes: Using Authentic Video in the English Class. – 1997.
61. Thornbury Scott. How to Teach Speaking / Scott Thornbury. – Pearson-Longman, 2005. – 156 p
62. Wehage, Franz-Joseph, Einsatz von. Videos im DaF – Unterricht aus US – amerikanischer Sicht / Wehage, Franz-Joseph, Einsatz von Informationen Deutsch als Fremdsprache. – Herausgegeben vom DAAD, 24 Jahrgang № 4, 1997. – S. 523–529.
63. Zhoglina, G. G. (1998) - Development of communicative competence skills based on the authentic videodocuments use - Candidate dissertation. Pyatigorsk, Russia.

ДОДАТКИ

Додаток А:

Посилання на відеофрагменти:

<https://drive.google.com/drive/folders/1FCsENPWdOxbYvfOs3sM3-gP-KvUjlbVn?usp=sharing>

Додаток Б:

Анкета опитування студентів

Шановні студенти!

Просимо вас ознайомитися із запитаннями і дати ваші відповіді. Анкетування є анонімним. Його результати будуть використані лише для наукового дослідження. Прочитайте уважно запитання і обведіть підходящий варіант (можна декілька).

У деяких запитаннях потрібно відкрито описати свій вибір.

1. Який вид мовленнєвої діяльності є найважчим для вас?
а) читання б) письмо в) аудіювання г) говоріння
2. Який вид говоріння є складішим для вам?
а) монологічне говоріння б) діалогічне говоріння
Обґрунтуйте вибір :
_____
3. Чи важлива для вчителя іноземної мови компетентність у монологічному мовленні?
а) так б) ні
4. Як ви оцінюєте своє володіння компетентністю в монологічному мовленні?
а) високо б) середньо в) низько
Обґрунтуйте вибір :
_____
5. Чи достатньо часу приділяється монологічному говорінню на заняттях з практики усного і писемного мовлення?
а) так б) ні
6. Які труднощі виникають у вас під час монологічного мовлення? (відповідей може бути декілька)
_____

7. Чи аналізуєте ви причини своїх труднощів та намагаєтеся в подальшому вирішити їх?
а) так б) ні
8. Скільки часу у відсотках ви приділяєте формуванню компетентності в монологічному мовленні на самостійному навчанні?
а) 10% б) 30% в) 60% г) 80% 9. 100%
9. Чи цікаво/було б цікаво для вас, якщо викладач на занятті дає можливість переглядати автентичні фрагменти?
а) так б) ні
10. Які англomовні ресурси ви дивитесь в навчальних цілях?
-
11. Які англomовні ресурси ви дивитесь в розважальних цілях?
-

Дякуємо за відповіді!